DÉPÔT LÉGAL
LE DIRECTEUR GÉRANT
VOIX DU PEUPLE — TIẾNG DÂN

Võ phi Hùng, cựu HS Petrus Ký, 67-74, tặng cho Quán Ven Đường

NĂM THỨ NĂM — SỐ 410 MỖI SỐ 5 xu 辛未年七月初二日 NGÀY THỨ BẢY 15 AOUT 1931

N° 1603

GIÁ BÁN

	ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm	6$00	8$00
Sáu tháng	3.00	5.00
Ba tháng	1.50	3.00

Mua báo phải trả tiền trước
Thơ và mandat gởi cho M. TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN — Ai đăng quảng-cáo, việc riêng xin thương-nghị trước

TIẾNG-DÂN 聲 民

LA VOIX DU PEUPLE

Chủ-nhiệm kiêm Chủ-bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản-lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

BÁO-QUÁN Đường Đông-Ba — Huế
Giây thép nói số 43
Giây thép: TIẾNG-DÂN — Huế

Con đường bình-đẳng là con đường chung; bất kỳ dân tộc nào cũng có thể đi tới.

TÁNH CHẤT XÃ-HỘI TA VỚI LÝ-THUYẾT "BÌNH ĐẲNG"

(Tiếp theo)

Chủ-nhân với nô-lệ.

Các nước trên hoàn cầu, nhiều xứ phân biệt chủ nhân và nô lệ rất nghiêm khắc. Con nhà nô lệ thì đời nào cũng làm nô lệ, người ta đãi nô lệ không khác gì súc vật, mua bán sống chết tự tay người chủ. Không những ở Bắc-Mỹ có tục mãi nô thôi mà đến các nước cũng đối đãi với nô lệ một cách rất cay nghiệt. Dân tộc ta thì không thế. Người nghèo ở với nhà giàu, tùy ý muốn của mình, năm nay ở với chủ nầy, không bằng lòng thì sang năm đi ở với chủ khác. Tựu trung cũng có người chủ cậy sức kim tiền mà đặt nợ bòn công, bắt kẻ ở tình theo lời mẹ lời con, làm đều tàn ác; song cũng phần ít mà không phải luật chung. Ấy là dân tộc ta không có cái bờ chủ bộc.

Điền chủ với tá điền

Ở các nước cái quyền địa chủ nhiều nơi to lớn, như ở nước Nga trước kia người điền phu không khác gì của riêng của người địa chủ, cũng như ruộng đất vậy; khi người chủ muốn bán ruộng đất cho kẻ khác thì bán luôn cả người điền phu nữa. Dân tộc ta thì không thế: Trừ một ít điền chủ trong Nam đối với người tá điền, có quyền eo xách nầy nọ, còn như Trung-kỳ trở ra, chủ có ruộng với người làm ruộng vẫn tương tư nhau; người tá điền năm nay làm ruộng chủ nầy, sang năm làm ruộng chủ khác, tự ý muốn của mình. Tựu trung cũng có kẻ chủ ruộng cướp lúa chận công, nhưng về số rất ít; không đến cay nghiệt như giai cấp địa chủ điền phu ở các xứ.

Đàn ông với đàn bà

Nước ta vẫn học theo mậu thuyết «nam tôn nữ ty» của Tàu nên đàn bà không dự việc ngoài. Song đó là nơi nhà quan nhà giàu, việc làng việc nước kia, còn trong dân gian thì phần nhiều đàn ông đàn bà vẫn đãi ngang nhau, và có nhiều nhà do đàn bà chủ trương các công việc, mà nhứt là nghề nông và nghề buôn, thì quan hệ ở trong tay đàn bà. Đến việc giao thiệp thông thương thì đàn ông đàn bà không cách biệt cho lắm, trừ một số rất ít có cách áp chế đè nén, ngoài ra thì phần phải, mà nhứt là không có cái thói quen sùng tỷ như ở các nước (Tàu, Nhật).

Tôn giáo nầy với tôn giáo khác

Tôn giáo xung đột, ở Âu tây kéo dài đến mấy trăm năm, ở Ấn-độ cũng thế, hiện ngày nay mà chưa thôi. Dân tộc ta thì không thế, nước ta tiếng là theo Nho - giáo Tàu, học đạo Khổng - Mạnh, song đạo Lão đạo Phật cũng thông hành trong nước, không cấm kỵ gì hết. Lúc đạo Thiên-Chúa mới truyền sang, tuy trên Triều đình có lệnh cấm, song chỉ trong lúc tạm thời theo tư tưởng bài ngoại lúc bấy giờ, còn dân gian thì tha hồ tin ngưỡng. Hiện ngày nay chùa Phật, miếu Khổng cùng nhà thờ Thiên-chúa khắp cả trong nước, nơi nào cũng có, mà vẫn tương an vô sự, không có vì cái cớ tôn giáo mà sinh chuyện lôi thôi gì (trừ thỉnh thoảng có đôi khi vì thù hiềm riêng). Thế là dân tộc ta không có cái bờ tôn giáo.

Xem mấy đều trên thì thấy rõ trong lịch sử sinh hoạt của dân tộc ta, không có nhiều giai cấp như các dân tộc khác. Đều ấy hiển nhiên, không ai cãi chối được. Duy có một cái giai cấp do chánh thể chuyên chế đẻ ra, hiện nay còn thông hành trong xã-hội, là phẩm vị trong quan trường cùng ngôi thứ trong đình trung, nói cho đúng nghĩa là giai cấp «quan với dân» mà thôi. (Nước ta chưa có ai đáng gọi là tư bản, có chăng là một ít người ngoài mới xuất hiện trong khoảng gần đây mà thôi, nên không kể đến giai cấp lao tư như ở các nước kia.)

Theo lẽ tự nhiên như luật tương phản và tương cận nói trên, những xứ nhiều giai cấp thì cách đường bình - đẳng có xa; mà xứ ít giai cấp thì cách đường bình - đẳng càng gần. Xứ ta là xã-hội ít giai cấp, đáng lẽ xoay chuyển một lần tức bước lên cái đường ngay thẳng rộng rãi kia mới phải (一蹴至的). Thế mà chỉ vì cái chế độ chuyên chế mấy ngàn đời lưu lại thành ra có một cái giai cấp mà gồm đủ những đều tệ của các giai cấp kia, lại làm ngăn trở trên con đường bước tới, không phải là một đều đáng tiếc đáng buồn cho dân tộc ta sao?

Ký giả viết bài nầy là căn cứ trên lịch sử mà chỉ rõ cho bà con biết rằng: dân tộc ta với lý thuyết bình đẳng rất là thích hợp, sở dĩ đi sau bước chậm là tại người mình không chịu trông trước ngó sau, lo xa nghĩ kỹ, cứ giữ bề ngọn mà bỏ bề gốc, trông người mà không xét mình, thành ra cứ diễn những tuồng trái với thời thế, nghịch với nhân tâm, mà không kiết quả gì. Bình đẳng! bình đẳng! ai bảo dân Việt-nam không có tánh chất bước lên con đường chân chính ấy?

Khí ưu sinh

TÌNH HÌNH PHÍA BẮC TRUNG-KỲ

Hơn ba trăm người chết đói

Các nhà chuyên-trách vừa rồi đã nhận được tin rằng trong một tuần lễ nay, dẫu rằng chính phủ vẫn sai người phát gạo và cơm cho dân nghèo mà cũng có đến hơn 300 người chết đói trong các miền Diễn châu, Anh-sơn, Yên-thành và Quỳnh lưu.

Hơn ba trăm người chết đói trong một tỉnh, tình hình rất là thảm khốc, thế mà có lẽ vẫn kém sự thực, vì chắc rằng có nhiều người nghèo khổ chết ở đầu đường xó chợ mà chẳng ai biết đến nữa.

. . .

Chừng 30 người biểu tình giết hai viên hào mục và cướp 3 khẩu súng

Hôm 6 Aout vừa rồi vào hồi 6 giờ sáng tại làng Quang xá, huyện Thanh chương (Nghệ an) có chừng 30 đảng viên Cộng sản tụ họp để biểu tình. Bọn biểu tình kéo đi thì gặp mấy viên Bang tá và một viên hào mục trong làng đang đi tuần. Cộng sản xông vào các viên chức và giết chết một viên Bang tá và một người hào mục, cướp lấy ba khẩu súng trường cùng 50 viên đạn, rồi trốn vào miền rừng rậm.

Một viên Bang tá nữa bị thương rất nặng đã cho chở về đồn Võ liệt gần huyện lỵ Thanh chương không biết rồi có khỏi chết được không. Các nhà chuyên trách đã mở cuộc điều tra.

. . .

Bốn cha con một viên hào mục cũng bị ám sát

Nguyễn Nghĩa là một viên bá hộ tại làng Yên - Vượng, tổng Lạc - thịnh phủ Đức thọ tỉnh Hà tịnh, cùng con, con gái và một người rể vừa rồi đã bị ám sát một cách rất bí mật. Thi thể Nguyễn-Nghĩa và người con gái thì hiện nay đã tìm thấy, còn di hài con giai và rể thì vẫn còn mất tích. Sở Mật thám đã mở cuộc điều tra và hết sức tầm nã các hung thủ.

Nghe đâu Nguyễn Nghĩa trước kia là người có chân trong đảng Cộng sản, gần đây ý nghĩ lại bèn ra đảng và lại nhận chức trưởng tuần làm việc làng rất mẫn cán.

. . .

Một người trưởng tuần bị giết chết

Người trưởng tuần làng Xuân-viên huyện Nghi-xuân, tỉnh Hà-tịnh, từ trước đến nay là một người rất mẫn cán về việc tuần phòng, vừa rồi đã bị ám sát. Một đêm kia người trưởng tuần nầy đi tuần rồi từ đấy không thấy về nhà nữa.

Vợ con lo lắng bèn cho người đi tìm kiếm tất cả mọi nơi. Mãi mới rồi đây mới thấy thi thể người trưởng tuần nầy đã bị cắt cả tay chân, nằm ở dưới mấy đống đá trong rẫy núi Hồng-lĩnh là một nơi trú ẩn của bọn phiến loạn từ trước đến nay.

(B. Đ. P.)

PHÊ BÌNH HAI BÀI PHÊ BÌNH

CHỦ-NGHĨA TAM-DÂN

của ông M. L. và ông Ng. t. Th.

Trước đây có đăng bài « Phê bình chủ nghĩa Tam dân » của ông M. L. Kế lại đăng bài của ông Ng. t. Th. bài bài kia. Nay lại tiếp được bài của ông Tr. h. Ph. điều hòa hai bài ấy, xin đăng y nguyên văn sau nầy để cho rộng đường dư luận và để tỏ rằng những bài biện luận kích bác rành rẽ và chân chính, khi nào bản báo cũng sẵn lòng hoan nghinh.

L. T. S.

Học-giả Âu-tây, trọng sử truyền lại càng trọng chân-lý, nên trong học giới có môn phê-bình: Một học-thuyết gì Giáp đề khởi ra, Ất lấy sở kiến của mình, bằng theo phép luận-lý mà phê-bình, tán đồng chỗ chính-đáng mà biện-bác chỗ sai lầm; kế có Bính lại tiếp theo, hoặc tán-đồng thuyết nầy hay thuyết kia mà phát huy thêm ra, hoặc điều hòa 2 thuyết mà lập thành một thuyết mới có vẻ tổng hiệp hoàn-thiện hơn. Nghĩa là có học-thuyết thì có bài phê-bình, lại có bài phê-bình lại bài phê-bình kia (亦評之批評), càng biện-luận chừng nào thì chân-lý càng rõ rệt thêm chừng ấy. Không những đánh đổ cái thành lũy chuyên-chế trong học-giới mà lại mở rộng con đường tư-tưởng tự do cho loài người, học-thuật tấn-bộ một cách mau chóng mà tà-thuyết dâm-từ không chỗ dung trong xã-hội; cái công các nhà phê-bình không phải là nhỏ.

Học-giới nước ta, thuở nay chịu cái ảnh-hưởng học-thuyết chuyên-chế của người Tàu, che đậy đã trên ngàn năm, ai mà nói động đến cân sách của thánh hiền hoặc tiên-nho và danh-nhơn nào thì đã mang cái tiếng « chê thánh trái xưa » (非聖反古). Vì thế nên không có phong khí phê-bình mà tùy sau nhai tiếng của Hán-nho Tống-nho, gần chiếm cả toàn bộ phận trong học-giới. Gần mấy khoảng nay, học-thuyết Âu-tây truyền sang, lại có chữ quốc-ngữ, học viết dễ dàng hơn trước; các sách các báo dần dần xuất hiện mà cái màn che đậy thuở nay, có hơi hé ra cho ánh sáng lọt vào. Bình-tâm mà nói, trong học-giới ta cũng đã có kẻ — một số rất hiếm — biết cái mậu-thuyết « Thủ cựu tồn cổ » (守舊存古) là không thích với thời-đại mới nầy, toan đem học-thuyết mới mà du nhập trong tư-tưởng của người mình, chớ không phải không. Trứ-thuật phiên-dịch và biện-luận kích bác, thấy cũng có nhiều, nhưng về môn phê-bình, thì tuyệt nhiên chưa có. Thỉnh thoảng có một đôi bài cãi nhau lại ra ngoài phạm-vi luận-đề mà xâm đến chuyện cá-nhân, có kẻ lại không giữ thái-độ chân-chính mà thả ra những lời thô-bỉ khả ố, bôi lọ trên con đường ngôn luận nữa!

Mới rồi ký giả được đọc bài « Phê-bình chủ nghĩa Tam-dân » của ông M. L. Kế lại được đọc bài thứ hai của ông Ng. t. Th.; chưa nói nội dung hai bài ấy thế nào, chỉ nói về lối biện luận, thật tỏ ra thái-độ một nhà học-giả. Tuy hai bên chủ-trì khác nhau mà bên nào cũng theo chỗ sở-kiến của mình mà phát-huy một cách rành rẽ. Lời văn đã gọn gàng, không có chi tiết rườm rà, như lối loè loẹt ngoài rạch kia, mà cơ-sở lập-luận, đều có căn cứ vững vàng, không phải những kẻ trong não trống không, ngoài mắt cũng lờ mờ, mà nói được rõ ràng sách hoạch như thế. Biện luận như thế, ai lại bảo học giới ta không có nhà phê-bình? Ký-giả đọc 2 bài trên, rất lấy làm cảm-phục. Vậy có mấy lời nối đuôi, song có một đều thưa trước cùng độc-giả là mấy lời dưới nầy không phải phê-bình chủ-nghĩa Tam-dân (dân-tộc, dân-quyền, dân-sinh) mà chỉ là phê-bình hai bài phê-bình trên.

Nói đến nhân-vật vỹ đại Trung-hoa về khoảng vài mươi năm gần đây thì có một ngón tay đã kể Tôn Văn. Nói về công cuộc cách-mạng và tạo thành Dân-quốc Trung-hoa thì trước nhứt là kể Tam-dân chủ-nghĩa. Tam-dân chủ-nghĩa ở Trung-hoa ngày nay phần đông rất tin phục song cũng đã có kẻ kích bác, hai bài nầy không phải là mới, song lấy người Việt-Nam ta mà phê-bình học thuyết mới, thì hai bài nầy có cái thái-độ nhà phê-bình.

Bài ông M. L. căn cứ vào lý-thuyết giai-cấp giải-phóng. Dã chủ-trì giai-cấp giải-phóng thì nói chung cả nhân-loại mà không để ý riêng về nước Tàu, theo như sở-kiến của ông có trải qua con đường giai-cấp giải-phóng mà sau Tam-dân chủ-nghĩa mới thực-hành viên-mãn, nên cho thuyết Tam-dân « cấm đường giai-cấp đấu-tranh và tiết chế tư bản » là không triệt để.

Còn bài ông Ng. t. Th. là lấy con mắt nhà sử-học, đọc sách xem đời (讀書論世) căn cứ vào thực-trạng hoàn-cảnh nước Tàu ở vào thời - đại Tôn - Văn mà tìm cho ra cái nguyên-do vì sao mà Tôn sáng ra học-thuyết Tam-dân; thì thấy rõ chủ-nghĩa của Tôn là vì bịnh nước Tàu mà chế ra phương thuốc mới, nghĩa là đối chứng mà dùng thuốc (對症下藥) chớ không phải là cái khuôn-mẫu nhứt định bất dịch, nơi nào buổi nào cũng dùng được, nên bác thuyết ông M. L. mà cho là vội đoán.

Ấy hai bài khác nhau là tại chỗ ấy. Theo lý-thuyết thì bài ông M. L. vẫn đi thẳng một đường, giai-cấp giải-phóng thì thật là hạnh-phúc chung cho xã-hội loài người song ở nước Tàu thì phải trải qua con đường dân-tộc dân-quyền mà sau mới đi đến. Theo đường thực hành, mà nhứt là ở về nước Trung-hoa, thì thuyết ông Th. quan-sát có kỹ càng; nghiệm như đánh đổ Mãn - Thanh thu - hồi bất-bình-đẳng điều-ước, lập thành Dân-quốc và quốc-hội hiến-pháp.... thì Chủ-nghĩa Tam-dân, cũng đã có hiệu-quả rõ ràng, song thế nào cũng phải đi đến giai-cấp giải-phóng thì chủ-nghĩa ấy mới được viên-mãn.

Ông Khương-hữu-Vy có nói: Tư-tưởng phải ra ngoài địa-vị mình, mà thực-hành phải theo chỗ địa-vị sẵn có. Vậy nói về tư-tưởng ngay thẳng sáng suốt thì bài ông M. L. vẫn có giá-trị, mà nói về thực tế thì thuyết ông Ng. t. Th. vẫn thiết thiệt, hai đường cùng đi mà không phải trái nhau; song tôi rất phục câu kết luận bài sau: « Mình chỉ biết mình là người dân Nam-Việt trong năm 1931 nầy ».

Câu nầy thật là một câu cảnh-tỉnh chung cả mọi người, có cái vẻ nước xối sau lưng, kim châm trước trán, khiến cho ai đọc đến cũng phải quay đầu mà tự ngó lại mình, khỏi mang cái lỗi:

Bừa ruộng người quên ruộng mình (舍其田而芸人之田), đáng là một câu châm-ngôn mà người Việt-Nam nên ghi nhớ.

Tr. h. Ph.

CHẾ-ĐỘ GIA-ĐÌNH

QUÁ-KHỨ — HIỆN-TẠI — VỊ-LAI

(Tiếp theo)

Phụ-quyền phát-sinh. — Nhân khẩu mỗi ngày mỗi tăng-gia, nên sinh ra nhiều thị-tộc trong hàng chị em, sau lại sinh ra nhiều thị-tộc trong hàng con gái; đối với các thị-tộc mới ấy thì thị-tộc của người mẹ thành ra một thứ thị-tộc lớn gọi là phratrie. Nhiều phratrie hợp lại thành một chủng-tộc.

Về sau xã-hội và kinh-tế ngày càng phát-triển, các mối quan-hệ trong thị-tộc đối với nhau ngày càng phức-tạp, cái luật hạn-chế kết hôn trong hai thân-tộc với nhau (bán huyết tộc quần hôn) không thể thực hành được nữa mà chung-quy phải tiêu-diệt, thế là trừ trong một thị-tộc không thể kết hôn cùng nhau, còn ra ngoài người thị-tộc nầy có thể kết hôn với người thị-tộc khác được. Hiện nay người Trung-hoa vẫn còn giữ cái tục cấm-chỉ kết hôn trong một tính (姓), vì như con trai họ Trần được lấy con gái họ Nguyễn, họ Lê hay một họ nào khác, chớ không được lấy con gái họ Trần.

Buổi đầu người ta chỉ nhờ vào sản-vật tự-nhiên mà sống, hoặc ăn trái cây rễ cây, hoặc tôm cá, chim muông, năng-lực đàn ông đàn bà đều như nhau cả. Đến thời-kỳ mục-súc và canh-chủng thì cái quan-hệ trai gái biến thành khác hẳn. Sự phân-nghiệp tăng-tiến, chức nghiệp đàn ông đàn bà cũng bắt đầu chia ra. Những việc nặng nề đại-khái về phần đàn ông, những việc nhẹ nhàng về phần đàn bà, vì đàn bà còn có trách-nhiệm nuôi nấng con cái nữa.

Người ta đã biết nuôi súc-vật và trồng cây, khi ấy bèn có của cải để dành, đồng thời cũng sinh ra cái quan-niệm quyền sở-hữu (droit de propriété). Người đàn ông đảm nhiệm những công việc nặng nề khó khăn dần dần biến thành chủ-nhân-ông của tài-sản ấy. Song cuộc sinh-hoạt muốn phát - đạt hưng - vượng thì vẫn cần đến đàn bà giúp sức, họ bèn thấy chế độ kết hôn tạp loạn ngày trước là bất tiện, khi ấy mới phát sinh chế-độ vĩnh cửu kết hôn (mariage permanent). Chế-độ mới nầy đối với cuộc tấn hóa của loài người có ảnh hưởng rất lớn. Vợ chồng đã ở với nhau lâu giài, con cái sinh ra bèn biết được cha nó là ai, bấy giờ phụ hệ mới có thể chứng minh được. Nhưng nếu ta tưởng rằng chế-độ vĩnh-cửu kết hôn

(Xem tiếp trang ba, cột ba)

Cứu giúp dân đói ở 2 tỉnh Nghệ, Tịnh

Bản báo có tiếp được thơ và bài cáo bạch của Hội Châu-cấp ở Vịnh, xin cổ-động việc cứu giúp dân đói 2 tỉnh Nghệ, Tịnh. Kỳ báo nầy không đăng kịp, xin độc giả lưu ý xem kỳ báo sau.

T. D.

Văn Uyển

Dân-thanh báo tứ-chu-niên cảm-ngôn

I

Đứng vai em út giữa ba kỳ,
Báo Tiếng-dân nay bốn tuổi đây.
Có miệng lẽ đâu trơ đá đất,
Đã chuông thời cũng gõ đêm ngày.
Dầu xanh mấy triệu lòng son nhuộm,
Cuộc lạ trăm năm ngọn sắt xoay.
Đồng điệu hỡi ai! xin rập nhịp,
Tiếng gà gióng nguyệt, nhạn trên mây.

II

Đội ơn cha chú lại anh em,
Mem mớm nâng nui đã bốn năm.
Đánh chẳng công đâu, may chẳng tội,
Bao nhiêu chữ đó, bấy nhiêu lầm.
Tinh hồn mê mộng đầu ngòi sắt,
Tươi giọt tinh thành giưới mũi châm.
Còn tháng còn ngày còn gánh nợ,
Nợ dân nợ nước nợ cao thâm.

III

Thiệt là con hiếm giữa Trung-kỳ,
May mắn giang sơn khéo hộ trì.
Tăng lúc biết ăn liền biết nói,
Có phen hay đứng lại hay đi.
Dân nhờ mạch nước nuôi hơi thở,
Tiếng thấu tai giời thột giấc say.
Ao ước ngày càng lên tuổi mãi,
Bõ công ôm ấp mẹ và thầy.

S. N.

Viết ngày 10 aout 1931

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN HÚT THUỐC LÁ JOB

CŨNG CHUYỆN VUI

CẢI-CHÁNH MẤY CÂU THƠ

Về câu chuyện «BÀI THI KINH-KHA NHẬP TẦN» của Tiếng-dân và Trung-lập nói đi nói lại trong mấy số báo trước, bản báo có trích đăng mấy câu cải chánh của ông Phan-Khôi trong số 407 ra ngày 5 Août. Kế lại tiếp được báo Trung-lập số ra ngày 1er Août thấy ông Phan-Khôi có nhắc lại, mà độc giả cũng có người muốn biết toàn văn bài cải chánh ấy thế nào, vậy bản báo lục đăng nguyên văn như dưới:

L. T. S.

Báo Tiếng-dân số 402, ra ngày 18-7 vừa rồi, trong mục «Cũng chuyện vui» có nhắc đến mấy câu thơ về bài «Kinh-Kha nhập Tần» hạn vận của tôi làm lúc bị giam trong ngục Quảng-nam cách 23 năm về trước, mà nhắc không được đúng, làm cho tôi xem thấy phải lấy làm quan tâm.

Vì tôi lâu nay lấy văn tự làm sanh nhai, chẳng những bằng Quốc ngữ mà cũng bằng chữ Hán. Người ta tin cậy tôi viết văn chữ Hán vào hạng khá khá, không đến nỗi dốt như những kẻ khác, nên thường nhờ tôi đặt thơ, văn, câu đối, mà cũng tiền nhuận bút cho tôi. Đó là cái nghề mà tôi cậy để nuôi sự sống.

Nay cứ như mấy câu thơ Quí báo nhắc đến mà nói là của tôi đó, thì rõ thật vô nghĩa quá. Tôi không hề làm thơ như vậy, mà Quí báo nói chính tôi đã làm như vậy, thì khác nào trả tiếng dốt vào cho tôi, có thể làm cho người ta không tin cậy ở tôi nữa và cũng như là phá cái nghề làm ăn của tôi vậy!

Tôi nhận cho sự sai lầm của Quí báo đó là có hại cho cái nghề nghiệp của tôi, nên viết mấy lời này nhờ Quí báo làm ơn cải chánh cho, cũng đăng vào mục «Cũng chuyện vui» như bài của Quí báo đã đăng trước.

.·.

Bài «Kinh-Kha nhập Tần» hạn vận đó cả bài của tôi thế nào thì tôi quên đi, vì nó đã dở lại lâu năm cho nên không nhớ hết được. Nhưng dở là dở theo hạng thơ hay, chớ không phải là đến vô nghĩa đâu. Nay nhờ Quí báo nhắc đến thì tôi nhớ lại được hai câu 3-4 như vầy:

[illegible]
[illegible]

Ý quan lục lục thùy tri khách?
Đỗ chủy ngang ngang độc thượng đường.

Trong câu 4 đó ý nói lúc bấy giờ đi hai người mà Võ-Dương không dám lên thềm, có mình Kinh-Kha lên mà thôi. Chữ «[illegible]» tỏ ra Kinh-Kha bạo dạn không sợ, thì cũng chẳng có gì là trái lẽ.

Lại còn câu kết thì tôi nhớ được chỉ một vế sau như vầy:

[illegible]

Tráng tâm nguyện bất cảm Yên vương.

Câu này, trừ chữ «[illegible]» không được như Quí báo đã nói ra thì nó vẫn có nghĩa, nghĩa là Kinh-Kha làm việc ấy do cái lòng tráng đồng của mình chớ không vì cảm ơn thái tử Đan.

Vậy mà Quí báo lại nhè bứt câu 3 đi, đem câu 4 với câu 8 nhập làm một, như câu phá và thừa, lại còn quấy hai chữ nữa, thành ra:

[illegible]
[illegible]

thì thật là không nghĩa lý chi hết, còn thêm chữ [illegible] là rất dốt!

Nguyên bài thơ ấy hạn vận là [illegible], thì vận [illegible] vào câu 3-4, vận [illegible] vào câu kết, là lẽ hiển nhiên, sao lại nhập hai câu liền nhau được?

Tóm lại, mấy câu thơ của tôi đó, cho cả bài nữa, ngay nay tôi cho là dở; nhưng dở mà còn có nghĩa, không có đâu bậy quá như hai câu của quí báo dẫn ra và nói chính của tôi.

.·.

Nhân lên là xong phần cải chánh rồi, đây nhân xuống có mấy lời nữa thưa cùng Quí báo, cũng là việc ở trong vấn đề này.

Nguyên Trung-lập sở dĩ cử việc này ra là để làm chứng cho câu [illegible] của người Tàu nói trong sách «Đinh-hoan chí-lược» là đúng. Trung-lập chỉ cử ra một mình cụ Huỳnh-thúc-Kháng để làm chứng, thì cụ Huỳnh tuy không chịu nhận câu ấy, chớ cụ cũng vẫn nhìn thơ của cụ có bài bất thành cú rồi. Quí báo không lấy thế làm đủ mà lại nhắc thêm mấy câu bất thành cú của tôi nữa, thế có phải càng chứng rõ ràng câu của người Tàu nói là thật không?

Trừ ra chỉ có người ta không nhận tôi là một trong đám sĩ phu Việt-nam thì thôi; còn nếu tôi cũng là sĩ phu mà thơ tôi bất thành cú, lại ưa làm, thì phải chịu lời người Tàu nói đó là thật lắm.

Cụ Huỳnh không nhận câu đó cũng không hại chi. Bởi vì người Tàu nói chung cả sĩ phu Annam, chớ có nói một mình cụ Huỳnh đâu mà cụ hòng chối!

PHAN-KHÔI

Tối nay và tối mai

Ban Tài tử ở Vinh vào sẽ khai diễn tại trường Đồng xuân Lâu.

Tiền vào cửa sẽ giúp dân đói Nghệ an.

BỐ CHÍNH

Trong số trước, nơi trang ba, bài thời sự Quảng nam giòng thứ 20: «dân có lệnh thầy cũng *không* phải là.....», sắp sót chữ «*không*» thành mất nghĩa.

Một người đàn bà 60 tuổi mà còn xuân như người 16

Boston 29 Juillet

Các nhà bác sĩ Huê kỳ bây giờ đương tra cái «ca» của cô Wallace Hopper, năm nay đã 60 tuổi đầu rồi, nhưng thân thể và tinh thần vẫn còn trẻ mãi.

Vừa rồi, cô có đi cùng khắp xứ Huê kỳ, tới đâu ai cũng thấy sự lẹ làng, mạnh khỏe của cô mà lấy làm lạ. Cô nhảy đầm cho thiên hạ xem mà cách ấy chỉ người con gái 20 tuổi mới nhảy được mà thôi.

Da của cô Hopper không có nhăn nhiều; mặt của cô như người thiếu nữ 16 tuổi. Khi cô đi chơi thường thường phần nhiều thanh niên theo tò tè ở sau lưng.

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ

Một cái tin đồn

Không biết tại làm sao, khi thấy một chuyện gì ít ai chịu suy xét cho kỹ chỉ lo đồn bậy ra để làm trò cười cho người ta. Trước kia có cái tin đồn cặp trai gái trong chùa nọ, nay có cái tin đồn ai đội nón quai đen thì bị bắt.

Nguyên có người bồi đội nón quai đen đánh một người bồi đội nón quai trắng bị thương. Cò cho bắt người đội nón quai đen ấy. Chuyện như thế... mà đồn ra ai đội nón quai đen thì bị bắt, làm cho đàn bà con gái lo đòi quai nón mới tội nghiệp cho!

Gặp chuyện gì cũng phải nghĩ với chớ!

QUẢNG TRỊ

Quan phủ mới

Phủ Triệu phong là một chỗ phong tục rất đồi trệ, đường sá chẳng lưu thông, và lại nhân dân trong phủ lắm đứa điêu toa hay sinh ra việc kiện cáo nọ kia.

Tháng nay có quan Tri phủ tên là V. V. đổi đến, tuy mới nhận chức chưa bao lâu, mà nay quang cảnh trong phủ đã có vẻ khác hơn mấy năm về trước, như việc đường sá cầu cống khắp trong phủ, quan đã sức cho nhân dân sửa sang lại sạch sẽ cao ráo, việc kiện cáo lôi thôi cũng đã trừ bớt lần.

Ước rằng quan sẽ lưu tâm mãi cho như thế!

Lai cảo

TOURANE

Đánh người là trái phép

Độ 8 giờ rưỡi tối ngày 5 Août này, khi xe lửa ở Vinh vào đến ga Chợ, tình cờ thấy người bồ lít nọ (agent de police) đánh 2, 3 người ăn mặc tầm thường ở nơi gần nhà hàng café. Hỏi ra mới biết mấy người bị đánh đó là contrôleurs đi rước khách cho hội Hảo Hưng người linh cảnh sát ấy đã đánh lại bắt mấy người kia đem về bót Cò. Đến nơi ông Cò xét ra họ không có lỗi gì, nên thả ngay.

Theo lời người ta nói, thì nguyên nhân vụ này là do mối thù riêng, mới rồi Hảo Hưng có kiện tên linh ấy tại sở Cảnh sát về việc rước khách giùm cho biện xe Ng. v. Th. thế nào đó. Bổn phận những người thừa hành là giữ một lẽ công bình, nay vì mối thù riêng mà đánh đập người ta, thực là trái lẽ quan trên có nên trừ cái tệ ấy, đi không?

Nghe thấy

QUẢNG NGÃI

Nỗi khổ của nhà nông

Từ tháng 11 năm ngoái đến nay trời không mưa hột nào, ruộng đất khô ráo, nước nẻ cả, không ai cày cấy gì được. Còn đồng Sơntịnh có nước xe thiên hạ làm được nhưng lại phải sâu ăn đứt lúa, bỏ cùng bờ cùng đường trông thật gớm ghê. Mùa tháng 8, mùa tri thì sắp đến mà nhân dân không được hột lúa nào thì sao cho khỏi bị thần đói thần khát phần nhiều bị khô đem đi về âm phủ. Hay là còn nhiều «Tê phụ âm oan» chăng, mà trời không chịu rưới cho dân nhờ?!

Cảm nông.

Chân tướng ông vua cơ-khí

Trước đây hơn một tháng, ông Kim-sơn có dịch đăng trong báo Tiếng-dân một bài của ông Duplan đề là «Ông vua Cơ khí»; toàn bài chỉ binh vực chế độ cơ-giới hiện thời và tán-dương nhà tư-bản Mỹ là Henri Ford. Cách đây vài ba tuần, ông Th. Ch. lại đăng trong báo Trung-lập mấy bài tán dương ông Henri Ford càng hăng hái hơn nhiều. Tôi vì chân-lý, không muốn để dư luận bị dắc vào chỗ sai lầm nên viết bài này để đính chánh lại. Song xin nói ngay rằng vì vấn đề không thiết yếu nên tôi chỉ chỉ vào những chỗ sai lầm trong mấy bài kia, mà cũng chỉ chỉ những chỗ trọng yếu mà thôi, chớ không nói rộng ra làm gì.

Trước hết tôi xin nhận rằng cơ khí giúp cho người ta rất nhiều ích lợi, nhứt là đỡ sức cho người cùng làm cho sự sinh sản hóa vật dễ dàng và tinh mỹ. Tôi rất tin cái câu dự ngôn của nhà khoa học nào đó nói rằng tương lai người ta nhờ cơ khí và khoa học mà chỉ làm việc mỗi ngày 2 giờ cũng đủ tiêu dùng rộng rải. Nhưng hiện nay cơ-khí chưa đạt được cái mục đích làm hạnh phúc cho loài người là vì chế độ kinh tế hiện tại không thích hợp với cái mục đích ấy. Vậy tôi nhận rằng cơ khí có thể làm hạnh phúc cho loài người, nhưng ngày nay kết quả của cơ-khí lại trái hẳn thế.

Cơ khí với người thợ — Trong bài của ông K. S. nói rằng: nhờ cơ khí khéo léo, trong khi làm việc người thợ không phải suy nghĩ đến việc làm, nên trí não của người thợ được tự do mà suy nghĩ đến điều khác; lại nói: người ta không phải làm nô lệ cái máy mà chính ta làm ông chủ cái máy. Cứ xét biểu diện thì câu nói ấy có lý, dù đứa trẻ con cũng thấy, cũng hiểu, nhưng xét cho kỹ đến cách tổ chức cơ khí, và cách bố trí công việc trong những nhà máy theo phương pháp rất mới như nhà máy của ông vua xe hơi ở Mỹ là ông Ford, thì ta thấy rằng câu nói kia là câu nói phỉnh gạt người nông nổi mà thôi. Cách phân công trong nhà máy ông Ford (trong phần nhiều các nhà máy ở Mỹ cũng thế), rất là tinh tế, cho đến một cái đinh ốc cũng là do nhiều người thợ khác nhau làm thành. Trong cả nhà máy có một cái đai (ruban, lớn, chung quanh có đai nhỏ chia ra, đêm ngày đai chạy quanh không ngớt. Trước mặt các đai ấy thì mỗi người thợ mỗi cái máy, đứng từng dãy dài. Trên đầu lại có các đai khác, trên những đai này treo những đồ người thợ phải dựt mau lấy mà làm. Máy móc chạy luôn nên người thợ không khi nào hở tay. Cái đồ (ví dụ: cái đinh ốc) của mình phải làm, cái đai đã đưa đến thì phải dựt mau lấy, hoặc mài, hoặc dủa, hoặc dùi, hoặc gắn, trong một lát nhứt định thì lại phải bỏ lại trên đai cho nó đem đến người thợ khác. Máy chạy đều và chuyên, tay thợ cũng phải đều và chuyên không được hở ra một chút, vì nếu một người hở tay thì trật tự trong công việc rối ngay, có khi hại đến máy và cả tính mệnh nữa. Suốt ngày suốt đêm, hết lớp thợ này đến lớp thợ khác, không lảng phí một phút thì giờ nào. Cái phương pháp làm rất mới ấy, người ta gọi là phép «rationalisation» hoặc «travail à la chaine», hoặc «travail au ruban». Một nhà y sĩ Mỹ, Mayer Daxlandan, đã từng ở lâu trong các nhà máy mà để tâm nghiên cứu phương pháp ấy có nói: «Sự làm việc theo cái đai, nếu làm luôn trong mấy năm thì khiến trong thân thể sinh nhiều cái biến động, vì nó bắt cử chỉ và đứng ngồi theo những cách nhứt định...... Cái tính chất và biến hóa của sự lao động theo cái đai là nguyên nhân những bệnh tật về tinh thần và thần kinh, rất thường thấy trong đám lao động Mỹ... Trong công nghiệp nước Mỹ ngày nay, người thợ trụy lạc xuống cái trình độ một cái đòn cân....» Thiệt vậy, người thợ làm việc như thế thì lần lần phải thành người máy. Tất cả công việc chia nhỏ ra thành đến chừng 10 vạn cái vận động khác nhau, mỗi người thợ ngày nào cũng phải lập đi lập lại một cái vận động ấy trong vạn ức lần. Vì như người làm việc gì mà cứ đứng khom lưng và làm bằng tay trái luôn luôn, lâu ngày thành ra người khòm và tay trái thuận hơn tay mặt, khi ra về nhà hoặc giao thiệp trong xã hội, làm việc gì cũng ngượng ngùng, chỉ khi vào nhà máy là thành «cái máy lanh lợi và dùng dắn». Song cũng có người còn giữ được ít nhiều cá tính, không chịu cho cơ khí làm thành ra người máy hoàn toàn, nhưng cái tia sáng cá tính và ý chí ấy nó lại làm cho con người thành khốn đốn khổ nhọc kết quả là sinh những bệnh thần kinh và tinh thần, ấy là điều rất thường xảy ra trong lao động giới nước Mỹ. Một điều ta nên chú ý nhất là các nhà máy to chỉ ưa dùng những hạng người máy, không có tư tưởng ý chi gì, vì họ ít lầm lỗi hơn là hạng người có chút trí tuệ, vì hạng sau này không chịu đồng hóa hẳn với máy móc nên hay làm sai. Hạng người có trí tuệ ấy tất nhiên lần lần bị đào thải ra ngoài cuộc sinh sản mà trong chỉ còn những cái «thây chết» mà thôi. Cứ thế mà nói rằng người thợ có tự do suy nghĩ việc khác và làm chủ máy móc thì tôi không hiểu. *(Còn nữa)*

X. X. T.

HÁN-VIỆT TỪ-ĐIỂN: đương in HƠN BA VẠN DANH TỪ — GIÁ ĐẶC BIỆT:
Hạng tốt 7$50 *Hạng thường* 5$50
Ở xa xin thêm 0$50 tiền cước.
Từ nay xin đặt trước cả tiền.
Đào-duy Anh. Huế

DRAGÉES
Vermifuge
RUDY
Trị bịnh
SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bịnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con nít đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các hãng thuốc ở Saigon và các hãng ngánh ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
(L. SARREAU)
119-123 rue Catinat -:- SAIGON
(là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

TIN THÊM VỀ TIN CHIM ĐẠI THẮNG Ở MADRAS

Khi Chim đáp tàu tự Pháp về có ghé qua Madras (Ấn-Độ) và đã có lên bộ thử tài với nhà vô địch ở đó thì Chim đã thắng luôn được trong ba hợp.

Nghe nói một hội thể thao ở Ấn độ muốn tặng Chim một vật kỷ niệm nên đã viết thư về Nhà Đỗ Châu Hưng hỏi mua các thứ vàng bạc hay bằng ngọc thạch. Rồi Chim sẽ được hài lòng vì các thứ ấy Nhà Đỗ Châu-Hưng làm ra rất khéo.

Ha-Long lai cảo

HƯỜNG với LÀI

là hai thứ hoa quí;

HƯỜNG VIỄN-ĐỆ
với
LÀI VIỄN-ĐỆ

là hai thứ nước hoa

càng quí lắm

Giá bán lẻ cùng nơi, thứ nào cũng mỗi chai 0$85.

Sữa NESTLÉ hiệu CON CHIM

Sức khỏe của trẻ nhỏ

Comptoirs Commerciaux d'Annam

Commission - Représentation

TRUNG-KỲ THƯƠNG-CỤC

107, Rue Paul - Bert - HUẾ

LÊ THANH-CẢNH chủ nhân

Maison HỢP-THỊNH

SOIERIE & MERCERIE

37 Rue des Cantonnais Phố Hàng Ngang

HANOI

Bản hiệu chuyên môn bán các thứ hàng tơ lụa Bắc-kỳ như lĩnh ao, lĩnh quần đen, trắng trơn và hoa The thâm, hàng đeu, the các mầu trơn và hoa Lụa thâm, các mầu, trắng bề khổ 0m37, 0m40, 0m70, 0m75, 0m80.

Lượt đen các hạng, vải màn, chè hai Hạo xí và bán lẻ giá rất hạ, vì bản hiệu buôn bán đã mấy chục năm nay, buôn được tại gốc những hàng kể trên. Các Quí Khách ở xa xin vì t thư về lấy mẫu và giá hàng, bản hiệu sẽ hồi âm lập tức.

Lại còn các thứ hàng tạp hóa như đồ da, valise, yên ngựa, cặp sách, giầy giép, ví da, đồ đồng, đồ thêu, như mặt gối vân vân.... bản hiệu có bán buôn rất nhiều xin các quí khách chiếu cố, bản hiệu rất hoan nghênh. Gửi hàng đi các nơi theo cách lãnh hóa giao ngân (Contre-Remboursement).

Buôn bán thật thà, hàng tốt giá rẻ, các quí khách mua thử sẽ biết.

Nay cẩn bạch

Mme NGUYỄN-THỊ-SÁU

HỢP-THỊNH

Soierie & Mercerie 37 Rue des Cantonnais

HANOI

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

hai quyển mỗi quyển 0$20

Thưa các ngài !

Khi các ngài làm ăn ở nơi nước la (nước độc) nên dùng thuốc *Hải-ngọc đường-bạch-ưng* thì mới tránh khỏi các bệnh như vàng da, to bụng, phù nề, da bụng dày bụng có cục mà hay đau, ăn không tiêu v.v. Thuốc này còn chữa được huyết tích, đờm tích, ăn mà tích, đại tiện táo kiết và đàn bà kinh nguyệt không điều nữa. Xa gần đều khen thần hiệu —

Mỗi bao giá 0$15.

Bán tại :

Thanhhoa : M Thắng-Long 73, phố lớn
M Di-Long 112, phố lớn

Bai thuong M Tuất, bán phở

Vinh M. Vinh-hưng-Tường, 176, Sarraut

Hatinh M. Vinh hưng Tường, commerçant

Donghoi M. Vinh hưng Tường commerçant

Hue M. Vinh Tường rue Gia long

Faifoo M. Vinh hưng Tường, commerçant

Tourane M. Nguyễn-hữu-Vinh, commerçant

Tamquan M. Huỳnh Dinh, làng Trường xuân

Quangngai M. Quang hòa Te công ty Phú nhơn,

Bôngson M Hồ Phòng, commerçant à HoàiÂn

Nhatrang M. Mộng lương Thư quán được phòng

Cana M Léon Triêm, fournisseur de chaux

Ninhhoa M. Nguyễn Thế, concessionnaire à XuânSơn

Laokay (Tonkin) M. Nguyễn công Luận

Phontieu (Laos) M. Vũ Thìn, Electricien M. Đồng xuân Ủy, Cai de la mine Bartholoni M. Trương bá Nghìn, commerçant à la Mine Bartholoni

Mua từ 50 bao trở lên, gửi theo cách lãnh hóa giao ngân, thì tính mỗi 10 bao là 1$25, không phải chịu cước. Thư và mandat gửi cho

M. Nguyễn huy Cừ, Tú tài, village Hoằng, nghĩa, phủ Hoằng hóa, Thanhhóa (Annam)

« CHẾ - ĐỘ GIA - ĐÌNH »

(Tiếp theo trang nhất)

(1) là chế-độ một vợ một chồng thì sai lầm. Chế-độ hôn-nhân lúc đó là chế-độ một chồng nhiều vợ (như ở nước ta, nước Tàu cùng các nước Hồi-giáo), mà chế-độ một vợ một chồng đến sau mới xuất hiện. Ta nên biết rằng chế-độ một chồng nhiều vợ ấy không chướng ngại gì cho huyết thống phụ hệ cả.

Buổi ấy người ta hết sức đồ mưu chiếm lấy đồng cỏ và ruộng đất cho rộng, không những bắt đầu cuộc tranh đấu để chiếm lấy thổ-địa tốt, mà lại còn cần có nhiều sức lao-động, vì sức lao động càng nhiều thì sản vật và mục quần càng lớn, Vì thế mà phát sinh ra việc cướp lấy đàn bà và việc bắt kẻ chinh phục làm nô-lệ. Hai việc ấy thiệt không thể nào điều hòa với qui luật của thị-tộc cũ được.

Qui luật của thị-tộc đã giải thể, địa-vị và thế-lực của đàn bà suy dần, mẫu quyền tiêu-diệt, phụ quyền bèn nổi lên thay vào. Người cha thành chủ nhân ông của cải (gia súc, nô-lệ, công-cụ, võ-khí), họ bèn xem con cái của vợ họ sinh ra là có cái quan hệ rất lợi hại, họ cấm chỉ vợ họ không được giao tiếp với đàn ông khác để vợ họ khỏi đem con kẻ khác (con tư giao) vào mà làm kẻ kế thừa (2). Xem thế thì chế độ của riêng đã làm cho mẫu quyền tiêu diệt mà xây cơ sở cho phụ-quyền.

Tóm lại, thời-đại mẫu-quyền là thời-đại theo chế-độ cộng-sản và mọi người đều bình-đẳng, thời-đại phụ-quyền là thời-đại theo chế độ tư-hữu tài-sản và đàn bà bị áp bức.

Sau khi thị tộc mẫu-hệ đã phế-chỉ, tuy thị-tộc phụ-hệ đã lên thay, nhưng thật ra cái cơ-năng bản-chất vẫn còn bạc nhược lắm. Ngoài chế-độ tư-hữu tài-sản và quyền kế-thừa của con cái, buổi ấy cũng đã bắt đầu chia ra giai cấp giàu nghèo khác nhau. Trong thời-đại sục mục và cạnh chủng nhân cái quan-hệ về khí-hậu, sự chăn nuôi khuếch sung và đất đai tốt xấu, trong khoảng các đoàn thể không giống nhau, cho nên có đoàn thể giàu đủ có đoàn-thể nghèo khổ, cũng trong một tộc cũng có nhà giàu nhà nghèo. Đã khác nhau thì sinh cạnh tranh; đã cạnh tranh thì giàu càng muốn giàu thêm mà nghèo cũng muốn thành giàu, trong trường cạnh tranh người ta chỉ một lòng muốn chiếm phần thắng lợi. Người nghèo không có tư bản phải vay của người giàu. Tại xã hội súc mục thì vay súc vật, sau đến xã-hội thương nghiệp thì vay tiền bạc, người nghèo vì thế phải khuất phục người giàu, dần dần trong khoản vô hình người giàu nhảy lên bực trên mà người nghèo sa xuống bực dưới. Việc chiến tranh với đoàn thể khác những quan hệ lợi hại trong các công việc nghề nghiệp trong một đoàn thể lại khiến người ta phải qui định pháp luật phức tạp, và cần có một cơ quan riêng để xem sóc giữ gìn trật tự trong xã hội cùng phân xử những việc rắc rối vì như việc tranh chấp trong việc chủ nhân với nô lệ và trong khoản người cho vay và kẻ mắc nợ. Muốn có một cơ quan để đảm nhiệm các việc ấy thì không thể không tổ chức một cơ quan có quyền lực, lúc đó mới phát sinh quốc gia (Etat).

Quyền chỉ đạo của quốc gia đương nhiên là lọt vào tay hạng người rất có quan hệ lợi hại trong khi sáng lập mà lại là một hạng có thế lực rất lớn trong xã hội, tức là hạng người giàu.

Dưới chế độ mẫu hệ thì không có pháp luật thành văn, các mối quan hệ rất là đơn giản, chỉ theo tập quán mà thôi. Trong xã hội mới này thì pháp luật thành văn là đều rất trọng yếu, nên phải tổ chức cơ quan riêng mà xem về việc ấy. Về sau pháp luật dần dần thành ra phức tạp lại sinh ra một hạng người chuyên việc nghiên cứu pháp luật làm chức vụ riêng. Pháp luật đã thành có cái quan hệ rất lớn trong xã hội, cho nên bọn học giả về pháp luật kia thành hạng người rất có thế lực.

Chế độ tộc trưởng — Ở Tây phương, những pháp luật của các quốc gia xưa, đời đời thay đổi, đến đế quốc La-mã thì biểu hiện ra một bộ pháp luật gọi là Đồng biểu pháp (Lois des douze tables), đời sau thêm bớt sửa đổi, dần dần thành bộ La mã pháp (droit romain) rất có ảnh hưởng tới văn hóa Âu mỹ đời sau. Theo La-mã pháp chế độ gia tộc là chế độ tộc trưởng (Patriarcat). Tất cả gia tộc đều ở dưới quyền lực tộc trưởng (patria posets) đều là thân thuộc (trong gia tộc có cả người nô lệ (esclaves) người bị hộ (clients) và con nuôi). Quan hệ gia tộc tự nhiên thì chỉ theo huyết thống của đàn ông: con cái chỉ là thân thuộc với cha và anh em nếu người mẹ không về ở một nhà với người cha thì không được kể là thân thuộc với con mình. Quyền lực của tộc trưởng đối với những người trong gia tộc không khác chi quyền lực của chủ-nhân đối với nô lệ. Tộc trưởng chỉ có quyền lợi mà không có chút nghĩa vụ gì.

Quyền tộc trưởng là một thứ quyền vĩnh cửu, con cái dầu đến tuổi trưởng thành cũng tuyệt đối phục tùng. Theo luật La-mã-cũ (droit ancien) ông tộc trưởng có thể bỏ con không nuôi, có thể đem bán con làm nô lệ. Khi muốn lấy vợ thì con phải xin phép tộc trưởng. Lấy vợ rồi cũng không có quyền lực gì đối với vợ mình. Cha có thể đánh con và hỏi ý kiến những người cận thân mà giết con được. Người vợ nếu về nhà chồng (in manu) thì cũng ở dưới quyền tộc trưởng như con cái. Vợ con lại không được quyền có của riêng gì bao nhiêu của cải trong gia tộc, dầu của vợ con, dầu của nô lệ đều thuộc quyền sở hữu của tộc trưởng cả. Vậy có thể nói gia tộc La-mã là một thứ đơn vị kinh tế. Gia tộc lại là một thứ đơn vị chính trị, có pháp luật riêng, tuy không thành văn nhưng cũng không ai dám cãi. Quyền tài phán của gia tộc là tối thượng, thân thuộc bị xử biện không còn khống cáo đi đâu được nữa. Quốc gia La mã là do các gia tộc tổ chức thành. Nguyên lão viện (Sénat) là do các tộc trưởng tham Công dân hội (comices par curies) do các gia tộc tổ chức, mà mỗi gia tộc do tộc trưởng đại biểu, chỉ được bỏ một phiếu. Xem thế thì quyền tộc trưởng với quyền quốc gia là một vậy.

(Còn nữa)

L. v. Ng.

(1) Kết hôn hồi xưa có hai cách: một là lược đoạt hôn nhân (mariage par capture): con trai đến một tộc đoàn lân cận, thấy con gái cướp đoạt về làm vợ; cách ấy hiện nay không còn nữa, song ở một vài dân tộc dã man ở Phi châu cũng có cách tương tự như thế. Hai là cách mãi mại hôn nhân, con trai phải đem tiền bạc của cải nạp cho nhà gái để đem vợ về, cách này hiện nay ở nước ta còn dùng.

(2) Ở dân tộc Ấn-độ và dân tộc Do-thái nếu anh chết mà không có con thì em phải lấy vợ của anh. Trong dân tộc Hy-lạp xưa, nếu một người chết mà chỉ có con gái thì đứa con gái dầu phải lấy người thân thuộc gần nhất. Nếu người thân thuộc ấy đã có vợ rồi cũng phải bỏ vợ cũ mà làm cho tròn nghĩa vụ trong gia tộc. Như thế là để tài sản khỏi lọt vào tay người ngoài.

MUỐN NHƯỢNG LẠI

Vì chúng tôi bận nhiều công việc nên muốn nhượng lại xưởng ghế Thonet đủ các vật dụng để tấn hành.

Vậy ngài nào muốn mua lại, xin mời đến nhà thương lượng. Ở xa xin viết thư về.

Maison CỰ-HẢI

Près Etablissement Morin Frères

QUINHƠN

VIỆC THẾ-GIỚI

TRUNG HOA

Tình hình nước lụt trên sông Dương-tử

Thượng-hải, 4 Août. — Nước lụt lại càng dữ dội, Số người chết kể đến từ 500 đến 1.000 người. Nhà máy điện cũng có chịu lo sợ.

Thượng-hải, 7 Août. — Một cuộc mưa với giông tố ở Hán-khẩu, làm cho tình thế càng nghiêm trọng, trong các miền bị ngập. Khổ trạng đói rách đã bày ra trước mắt, sự vệ sinh lại cũng có chịu bị hại vì những thây người chết nổi trên sông.

Thượng-hải, 8 Août. — Dân số ở miền bị nước lụt có đến 50 triệu người. Vì thế mà họ lo sợ cho tính mệnh người lắm.

PHONG-TICH

« CON CHIM »

Bịnh Phong-Tích đàn ông, đàn bà sức kém thường hay bị, nhất là từ 25 đến 50 tuổi hay bị lắm, vì :

1 là : Khi cơm no, rượu say, vội ham tình dục ;

2 là : Khi mệt nhọc, ăn no đi ngủ hay đi tắm ngay.

nếu thọ bịnh : gọi là Phong-tích. Khi thọ bịnh thì thấy đầy hơi, tức cổ, tức ngực, cơm không muốn ăn, ăn thì hay thường đau bụng, đau lưng, chân tay mỏi mệt. Bị lâu sâm sắc mặt vàng, da bụng dầy.

Mới bị uống 1, 2 liều lâu 4, 5 liều, uống không công phạt, đúng bịnh ắt thấy đỡ hoặc khỏi ngay. Mỗi liều chia hai bao uống, giá 0p40

VÕ ĐÌNH-TẦN 178 bis Route Lachtray HAIPHONG ẤN TỬ Kim-tiền năm 1926

ĐẠI - LÝ TRUNG - KỲ :

HUE	: Hiệu VINH HƯNG, rue Gia Long.
TOURANE	: THÁI-VIÊN phố Musée và NGUYỄN THỊ HUỆ phố Đỗ-hữu-Vị.
QUANGNGAI	: NGUYỄN NGỌC-ANH. Thạch-Trụ, Mộ Đức và CHẾ - HOÀNG à Sông-vệ
NHATRANG	: MỘNG-LƯƠNG THƯ QUÁN.
TAMQUAN	Hiệu ông ĐỘI-CHẨN.
VINH	: Hiệu SINH HUY, phố Gare.
DALAT	: DINH-VĂN-CHÂU Librairie
FAIFOO	: HOÀNG ĐẮC VINH 188, phố Pont Japonais.
DONG-HOI	: Lê-Quỳnh Commerçant. Khắp ba kỳ có Đại-lý bán cả.

TỪ NAY HẾT ỐM-ĐAU, XANH-XAO, GẦY-CÒM...

Vì trời Nam đã riêng sản xuất được *Thập Toàn Đại-Bổ Dưỡng Vệ-Sinh Tiên Tửu*. Nam, Phụ, Lão, Ấu, uống thì không những Đại Bổ Dưỡng phế, thận, tâm, can, tì, vị, khí, huyết, chóng mạnh khỏe, béo tốt, đỏ da, thắm thịt, ngon miệng, ăn khỏe, mau tiêu dồi, mát lòng, ngủ yên, đại tiện nhuận hoạt, tiểu tiện trong mát.. mà nếu có rức đầu, chóng mặt, ngã nước, phù bũng, sốt rét, hảo nhiệt, nóng ruột, táo bí, kiết lỵ, ợ chua, nóng cổ, đau bụng kinh niên, đau dạ dày, đau ruột, đau gan, vàng người, đau tim tức ngực, hư thận, lưng đau tiểu vàng nóng, ho hen, đờm, suyễn, lao tâm, lao lực, xuất huyết, đau phổi, đau ngực, đau mắt kinh niên, mắt lòa, mắt đau, trúng nhọc, ung sầu, lở chốc, đau gân, rức xương, dơn thấp, tê bại, mọc bệnh tình di hại, ốm yếu đủ thứ, thức đêm, mệt mỏi, động kinh, điên dại, đàn bà tiền sản, hậu sản, huyết hư xấu, kinh bế, kinh không đều, muộn con, sẩy thai, đẻ rồi tê liệt, huyết hôi không ra hết, đau ốm đủ thứ... trẻ con cam sài, lở chốc, xanh còm, da vàng bụng ỏng, chậm lớn.. chuyên uống Tiên Tửu thì vừa mau khỏi bệnh vừa chóng mạnh khỏe lắm, vì Tiên Tửu chế theo môn Gia truyền, kinh nghiệm đã 4 đời nay, cực thần diệu đại bổ, lại pha bằng Rượu Nho Cốt lâu năm, rất quý, rất thơm ngon mà không say.. Thật là cổ kim đông tây chưa đâu có, chứ chẳng nên lầm với nhiều thứ rượu bổ : người khỏe uống thì hảo nhiệt, phá lở chốc, người ốm uống thì thêm nặng bệnh, khó chữa.. Nên các Ngài trong Quan trường, Giáo giới, Công Sở, và các Ngài SĨ, Nông, Công, Thương, các phu nhân, mua dùng nhiều lắm, đều khen là uống sâm nhung, cao quế quanh năm, không bằng uống vài chai Tiên Tửu, nấm đồng một chai lớn, bán tại *THUẬN LONG ĐẠI-BẢO-ĐƯỜNG 22, Rue Médicaments, Hanoi*, là một Hiệu Thuốc Lớn, có Đại-Danh-Y, mạch lý, cắt bệnh, dược tính rất tinh thông, và có đủ các môn Thuốc Nam Thuốc Bắc Gia truyền Kinh nghiệm đã 4 đời nay, cực hay. Vậy các Ngài nên mua Tiên Tửu mà uống. Nếu đau yếu muốn khỏi một cách rất mau chóng, thì vừa uống Tiên Tửu, vừa uống thêm thuốc chén hay thuốc hoàn tán của Bản Đường, thì giảm Cam quyết là xuốt nước Nam, không thuốc đâu hay bằng, xa gần hằng ngày gửi thơ về khen ngợi rất nhiều, sau này sẽ tục đăng dần lên báo chương.

Tiên Tửu và các thuốc gửi theo lối giao ngân lĩnh hóa cũng được, tiền cước phí, Bản-Đường chịu hết. Ai muốn hỏi han chi về thuốc, bệnh, hay ai muốn làm Đại Lý, mua buôn, xin cứ gửi thơ về, Bản-Đường sẽ trả lời ngay.

Đồng Bào nên giới thiệu Bản-Đường với các bệnh nhân xa gần, để khỏi tiền mất tật mang với các thuốc nhảm, lang băm, đó cũng là một công đức lớn vậy.

Trả lời một câu hỏi

Xin trả lời để các qui khách sành nghề ảnh được biết rằng: Hẳn các ngài ai cũng biết tiếng hiệu HƯƠNG-KỲ PHÔTÔ 85 hàng trống HANOI là một hiệu chụp ảnh Mỹ Thuật nhất ở cõi Đông-Pháp này.

NGHĨA NƯỚC TÌNH NHÀ

TÂM-LÝ TIỂU-THUYẾT

Giang - Hạ DỊCH - THUẬT

Thầy Manh-Tử có nói :
« Ta chưa từng nghe rằng cong mình mà chính được người, huống là chịu điều nhục mà chính được thiên hạ ».

孟子曰吾未聞枉己而正人者也況辱己以正天下者乎

Số 36

Bà Dục-sĩ-Ca không tỏ ra giận giữ, và cũng không thụt lui. Đó là trong khi hơi men chán vẫn bà ta nghe trong mình càng nóng, cái đầu bà khi thì nặng như chì, khi thì nhẹ như điên điển. Trong cái cảnh ấy sau khi uống mấy thứ rượu và chuyện vãn, thì một cái hun cũng không phải là một sự đáng ghê sợ...

Bây giờ bọn âm nhạc lại đổi điệu, đờn một điệu nhảy đầm, có cả các thứ đờn hòa rất rộn rực. Rồi trong cái phòng nhảy đầm mênh mông ở dưới du thuyền, nhiều đôi nam nữ đương ôm nhau xoay vần khiêu vũ.

Hoàng thân Phệt-ri-Cô bảo bà Dục-sĩ-Ca :

— Phu nhân phải vào khiêu vũ.

— Nhưng tôi không biết...

Các người đàn bà Nhật đã không hiểu cách chơi bạc của người thái tây, mà họ lại càng không hiểu cái lối khiêu vũ lỏa lồ của thái tây nữa. Nước Nhật-bản tuy là không phải một nước mà người đều là phật thánh, nhưng đàn ông và đàn bà cũng không đến đổi quá tục, bày ra những trò nhảy múa ôm nhau ngực nọ sát ngực kia, mà phơi bày ra giữa công chúng.

Nhưng bà hầu tước Dục-sĩ-Ca bị người hoàng thân Ý kéo vào, cũng quên cả những điều giáo huấn cũ, và cũng vào khiêu vũ như mọi người.

XVIII

Mấy tia sáng cuối cùng của mặt trời sắp lặng đằm xiêng qua cửa sổ tàu, dọi vào đến mặt nhà họa sư Phan-Thơ đương ngồi trong phòng dưới chiếc du thuyền. Phan-Thơ đứng giậy, xếp mấy xấp bia vẽ, rồi sẽ sẽ mở cửa phòng. Được mười lăm phút rồi bọn nhạc dưới tàu hết đánh. Trong trí Phan-Thơ tưởng như thế là buổi vui chơi đã mãn, và sẽ sẽ bước ra ngoài.

Mà thật, phần đông người đến dự tiệc đã về. Nhưng còn lại mấy người khách đặc biệt mà Hoa-Lai cầm lại để dùng cơm tối. Mấy người này đương giao chơi dưới mấy cụm cây đào. Phan-Thơ đi gần lại, xa xa chỗ phần đông người đứng nói chuyện, có một người đàn ông, và một người đàn bà đứng kề riêng ra một chỗ. Phan-Thơ trông nhận ra cặp này, mà lấy làm ngạc nhiên lắm.

Đương lúc ấy Hoa-Lai vừa căn dặn mấy người bồi bếp xong, đi thẳng đến chỗ mấy người khách đứng. Phan-Thơ đón lại hỏi :

— Tưởng như là tôi chóng mặt, lòa mắt là phải : sao lại tôi thấy ai đứng ngoài kia, dống như là bà hầu tước Dục-sĩ Ca.... !

— Chính bà Dục-sĩ-Ca đó, chớ có phải lại lòa mắt với chóng mặt gì ?

— Vậy à ? Té ra ông hầu tước Dục-sĩ-Ca đã về rồi à ?

— Không, tôi không rõ.

— Thế thì cái người đứng nắm lấy tay của Dục-sĩ-Ca phu nhân đó, không phải là ông hầu tước Dục-sĩ-Ca sao ?

Tức cười cho bạn lắm thôi ! Chớ bạn không nhìn ra ông hoàng thân Phệt-ri-Cô, và chính bạn đã giới thiệu cho tôi bữa trước hay sao ?

Phan-Thơ nghe, lui lại một bước rồi vòng tay trước ngực :

— Té ra đã kéo người thiếu phụ kia lại dự bữa tiệc này cho được, đã làm cho người ấy mang tiếng rất nhiều, và có lẽ mang tiếng một cách rất nguy hiểm nữa, đã bày ra trước mắt người ấy ngàn vạn sự trất nết, không xứng đáng, làm cho trái mắt người ấy, phu nhân còn chưa lấy làm vừa lòng, nay còn đem người ta mà dâng vào trong tay người Ý-đại-lợi kia, để cho người này muốn làm gì tùy ý hay sao ?

Hoa-Lai chăm chỉ nghe mấy lời của Phan-Thơ mà vùng cười :

— Sao lại nói kỳ vậy ! Tôi tưởng là bạn mà ở mãi trong phòng thì là một điều rất hại, vì bạn sẽ mất cả trí khôn mà nói bậy. Xin bạn hãy biết rằng ở đây không có bày ra chuyện gì mà trất nết, trái mắt cả. Chính bà hầu tước cũng đã nhận rằng bà đến buổi tiệc ở dưới du thuyền là không có điều gì ngại cả. Và bà đến là tự ý bà, và cũng tự ý bà chuyện vãn với trai. Bạn lấy làm chướng mắt, thật tôi không hiểu vì sao, và tôi cho là rất buồn cười ; vì bà hầu tước là một người văn minh, và tất cả mọi người văn minh thì đều biết chim nhau cả. Điều đó không có gì là tội lỗi cả.

— Phu nhân nói phải chớ sao. Nhưng phu nhân có chắc rằng bà hầu tước Dục-sĩ-Ca cũng văn minh như mọi người văn minh khác không ... văn minh như phu nhân vậy không ? ...

— Sao lại không ?

(Kỳ sau sẽ tiếp)

Sự ða bại có đến 80 triệu đồng bạc.

Hôm qua (7 Ao t) ở Hán-khẩu có 300 người tránh trên nó· nhà, vì nhà bị úp mà phải bỏ mang hết. Có được 20 vạn người lánh theo giọc bờ xe lửa. Nếu nước lụt lên thêm một ít nữa, là chúng đều phải chết.

Trong hai ngày mà nước sông Dương-tử lên đến gần 8 thước tây.

Thạch-hữu-Tam xuống dương

Bắc-bình, 4 Août. — Tướng nghịch Thạch-hữu-Tam không chống lại nữa đã bỏ xứ trốn qua Nhật-bổn.

Thợ sắp chữ bãi công

Thượng-hải, 4 Août. — Một nghìn tám trăm thợ sắp chữ vì xin làm ngày 8 giờ không được mà đã đồng nhau bãi công, làm cho 43 nhà in phải bị đóng cửa.

Chính phủ Quảng đông

Hương cảng, 5 Août. — Chính phủ Quảng-châu vẫn cứ hành động như là một chính phủ đoan chính, vẫn cứ tổ chức các hạt, thâu thuế, đánh thuế thương chánh; lại tìm cách liên lạc với các công đoàn. Còn về việc Quảng-châu giao chiến hay không với Nanh-kinh thì có nhiều tin tức rất trái nhau. Nhưng tuồng như là quân Quảng-châu đương sắp đánh quân Nam-kinh ở Hồ-nam.

Hiện nay ngoại giao tổng trưởng của Quảng châu là Trần hữu Nhân đương ở Đông kinh, và vận động cho chính phủ Nhật công nhận chính phủ Quảng châu, và để mua khí giới. Lại có điện tin gần đây cho hay rằng chính phủ Nhật không muốn tiếp Trần, và muốn buộc Trần phải ra khỏi nước.

Thạch-hữu-Tam bại trận

Thượng-hải, 7 Août. — ... cùng của chính phủ Tàu ... Thạch-hữu T... đã đại bại ... quân của ... bị quân Mãn-châu ... phía Bắc và quân Nam-kinh vây phía Nam.

MIẾN-ĐIỆN

Tình hình kinh tế

Rangoon, 7 Août. — Vì thương mãi đình trệ, giá lúa hạ quá nên ngân sách của chính phủ p... Muốn cho khỏi có những sự khó khăn chính phủ đã lo đương tiết kiệm ... ngân sách các công sở ... khoản ... đinh ...

PHÁP

Các xưởng làm giày đóng cửa

Limoges, 7 Août. — Vì những ... bị thôi không chịu vào ... việc lại nên ... xưởng làm giày đóng cửa ... 4000 thợ (cả đàn ông và đàn bà) ... việc làm.

Số thợ thuyền thất nghiệp

Paris, 7 Août. — Ngày 1er Aout số thợ thuyền thất-nghiệp là 35.832 so với tuần trước thì có giảm bớt được 74 người nhưng so với ngày 1er Aout 1930 thì có ... lên đến 817 người.

ANH

Tình hình tài chính

Londres, 5 Aout. — Tình-hình tài-chính Anh xem bộ cũng nguy khuẩn lắm. Ngày 1er Avril vừa rồi sở kho-bạc đã sụt mất 100 triệu livres.

CẢM TẠ NGÀI

Tôi có xem bài của HOÀNG-VĂN-ẤP 67 Phố Ninh Xá Bắc Ninh có đăng thứ dầu XUÂN HẢI bán ở LÊ NAM HƯNG Phan thiết và LƯU THANH TẬP Long Xuyên, có nói thứ dầu đó trị bạch chứng bạch bệnh bất kỳ bệnh gì sưa ... lỡi dùng thử 1 lọ để trừ nọa, hôm 20 ... 5 Annam tôi có đưa em vợ đi học về chẳng may bị cảm rất nặng ngất người đi gọi mãi không tỉnh, sau tôi nhớ đến thứ dầu của ngài đem soa chỉ trong vài phút em tôi khỏi ngay, như cái phúc đó nhờ ngài lại chế ra được thứ dầu rất quý như vậy, giúp đỡ đồng bào, vậy tôi có mấy lời đăng nên cảm ơn ngài sau xin đừng tên giới thiệu đồng bào ta nên dùng thứ dầu đó thực là thần hiệu như thần vậy, sau này ai dùng thử được thần hiệu nên khen để cho y học ta một ngày một tấn tới để khỏi thua mấy mọi người ta lâm trên đồng thuốc thấy bệnh chịu bó tay.

Lê-đình Phúc Phanthiet

MẤY LỜI KÍNH CÁO

Thực nghiệp dân-báo phải đình bản 15 ngày

Theo nghị-định quan Toàn-quyền ngày 27 Juillet 1931, Thực-Nghiệp Dân-báo phải đình bản 15 ngày kể từ ngày tiếp được nghị định ấy.

Nghị-định ấy tới bản-quán sáng hôm 3 Août 1931 vậy bản báo phải đình-bản ngay từ ngày hôm ấy đến hết ngày 17 Août 1931; ngày 18 Août 1931, sẽ tái bản.

Vì một sự bất-kỳ mà bản báo phải đình-bản, để các bạn tri-âm phải vắng tiếng cố-nhân trong nửa tháng giời; lại vì phải đình-bản một cách thốt nhiên, ngay từ ngày 3 Août 1931 bản báo không được ấn-hành, mà không thể tự đăng ngay lấy mấy lời kính cáo để tạm biệt các bạn trong một thời kỳ ngắn; bản báo cũng tự biết thế là có lỗi, mong các bạn thể lượng cho.

Phải đình bản 15 ngày, đã đành rằng đó là một điều thiệt-thòi cho bản báo; nhưng còn đối với các bạn thì sao!

Muốn được chuộc lỗi, bản báo xin quyết: từ giờ về sau, cũng như từ trước đến giờ, bao giờ cũng vẫn một mực noi theo tôn-chỉ của bản báo; mà trong khi phải đình-bản, bản báo lại gắng sức chấn-chỉnh nội dung cho được hoàn thiện thêm lên để mong đến khi tái bản sẽ được vừa lòng các bạn hơn trước.

Muốn cho các ngài mua báo dài hạn và các ngài đăng quảng cáo ở bản báo khỏi bị thiệt thòi, tại chúng tôi định như sau này:

1) Đối với các ngài mua báo dài hạn, ... các ngài thay báo «Đông-...» trong ... ngày xem trong thời-kỳ 15 ... bản báo phải đình-bản; hoặc là sau khi hết ... mua bản báo hạn này, sẽ gửi báo thêm 15 ngày, để bù vào 15 ngày phải đình bản ấy.

2) Còn đối với các nhà đăng quảng-cáo ở bản báo thì xin: hoặc là đăng quảng-cáo đó thay sang báo «Đông-Phương» trong thời-kỳ bản báo phải đình bản, hoặc là đến khi tái bản sẽ đăng ... quảng-cáo đó vào bản báo cho ... hưởng kỳ lễ ra phải đăng trong ... thời-kỳ đình-bản ấy.

Nay kính-cáo

Thực-Nghiệp Dân-Báo

INJECTION PEYRARD D'ALGER

Thuốc thục hiệu này chế ra đã lâu rồi và hiệu-nghiệm hơn các thứ

DỂ TRỊ BỊNH ĐAU-LẬU mới bị hay là có đã lâu rồi

Trong 232 người A-Rập dùng thuốc này thì lành bịnh hết 231 người

(Y theo lời phúc các lương-y ở Alger)

BÁN TẠI SỞ: SPÉCIALITÉS PEYRARD 44, Rue de Grenelle, PARIS

và cùng các nhà thuốc có danh

Thuốc cai n... a phiền

Cảm ... từng qua cái cảnh nghiện C... ửa chữa hút hút mấy mươi viên Đèn khêu thí nghiệm công bao quản Sắc ... thuốc ... tướng đã cứu nghiện ... hay quá thành ... thuốc uống ... ông bằng tiên

Nay cau lời dưới thưa minh bạch Nặng nhẹ đoán xong gửi thuốc liền

1· Nghiện ngay mấy nửa ?

2· Mỗi bửa mấy phân, hay mấy đồng cân ?

3 Xài ăn mấy lượt ?

4· Có táo nuốt không ?

5· Người khỏe hay yếu ?

Nguyễn sứ lóa thượng hạng thông phán

TRẦN-ĐỨC-CẢNH

39 phố Cửa-tường

(Tonkin) Namdinh

Cô-tinh Bổ-Thận hoàn

Bộ nh khi hư như khí lỏang khi lạnh, thường sanh ra chứng Mộng-tinh, *(đêm ngủ thấy đi lại với đàn bà mà tinh khí xuất ra)* **Di-tinh.** *(Vì nhọc mệt quá đêm ngủ mê man, bại hoại trong thân thể, mà tinh khí tự nhiên xuất ra dầm dề không biết)* **Hoạt tinh** *(đi lại với đàn bà tinh khí chóng xuất, hoặc vừa lại với đàn bà là đã xuất ngay)*

Đó là do tinh khí bất cố thận thủy suy bại. Chứng này khi mới bị thường hay mỏi vai, đau lưng, nhức đầu, ít ăn, đêm ngủ không yên giấc hay giật mình, hay khiếp sợ, đi dung bàn thần, sinh ra lười biếng. Nếu biết thuốc mà trị ngay thì đỡ tốn tiền mà bịnh lại chóng khỏi; nếu để lâu không chữa, để đến nỗi sinh ra chứng mộng tinh, di tinh, hoạt tinh như đã kể trên rồi thì rất có hại đến đường sinh dục, con cái hiếm muộn cũng vì đó mà ra.

Xét bệnh này phần nhiều người mắc lắm trong khoảng 18 tuổi đến 50 tuổi ít người tránh khỏi được.

Thời buổi cạnh tranh, yếu thua mạnh được mọi người đều phải lo riêng phận sự, mới mong có sống còn, vì vậy mà kẻ làm việc bằng tinh thần thì lao tâm quá độ lo nghĩ thái quá mà sinh ra; kẻ lao động thì lao lực suốt ngày, làm việc quá sức khỏe mà mình mà sinh ra; có kẻ vì sắc dục vô tiết, rượu chè thức đêm mà sinh ra; cũng có kẻ chơi bời quá độ, mắc phải bệnh lậu và giang mai sau khi khỏi rồi không có thuốc ngăn ngừa, nên bệnh khí hư thận suy cũng do đó mà sinh ra. Muốn cho bệnh ấy chẳng phát ra, hoặc đã phát ra mà muốn trị cho khỏi thì phải lập tức dùng ố lọ CỐ-TINH BỔ-THẬN giá 5$00 là chóng khỏi. Hằng ngày dùng luôn thì bệnh không bao giờ tái phát mà lại còn bồi sức lực bổ tinh thần. Thiệt là một môn thuốc để quảng tự duyên niên rất là bổ ích cho đời.

Thuốc này Bán buôn bán lẻ tại hiệu

SINH-HUY

N° 41 Maréchal Foch à Vinh

Là hiệu chuyên bán các hàng thời trang

Mới về:

Giầy Heet Foot tốt nhất hạng 1p50 1 đôi

Mũ LIÈGE DE FRANCE 2 lần bầu mềm và nhẹ tốt nhất hạng 3$00 1 cái

Ở xa cho biết rõ số đầu số chân, xin gửi Contre Remboursement

MỘNG-LƯƠNG THƯ-QUÁN DƯỢC-PHÒNG

(ANNAM) NHATRANG

A/ — Chuyên bán các thứ sách quốc văn xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ; các đồ văn phòng tứ bửu, các sách học, sách tây v. v...

B/ Đại lý các thứ thuốc cao, đơn hườn, tán rất linh nghiệm của các hiệu Bào chế Việt-Nam:

1· Thạm-Thiên-Đường Dược-Phòng
2 — Nam-Thiên Đường Dược-Phòng
3 Thuận Long Đường Dược-Phòng
4 Thuốc bổ nha phiến đại tài của Hồng-Lạc-Đường Taifoo
5· — Từ-Ngọc-Liên Dược-Phòng
6· — Võ-Đình-Dần Dược-Phòng
7· — Thuốc trị phong-tích thần-hiệu của Y sĩ Võ Đình Tân Haiphong

C/ — Đại lý các thứ dầu:

Khuynh-diệp, Ba cô, nước Sông Hương, Mười thương, v. v. của VIỄN-ĐỆ ĐỒNG-HỚI

Nam diệp, Cốt thần, nước bông, xà phòng thơm, v. v. của hiệu THUẬN-LONG HANOI

Các thứ phấn sáp Trường-Xuân của bà DANG-THI-HOI SAIGON

D/ — Đại lý các thứ sơn đủ màu (peinture pour toutes couleurs

E/ — Đại lý bán lẻ các thứ hào Tây, Nam xuất bản tại Trung, Nam, Bắc kỳ.

Các ngài ở xa muốn hỏi điều gì xin viết thư về, bản quán vui lòng trả lời ngay.

Ngài nào muốn ủy quyền đại lý xin viết thơ thương lượng.

Bản quán chủ ý thật thà, ngửa mong đồng bào xa gần huệ cố.

Chủ nhơn VƯƠNG GIA-BẬT Kính cáo

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Bổn-hiệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v v... Hàng thiệt tốt, thiệt bền, hàng nhuộm đen mặc đến rách không hề sợ phai trổ. Bán lẻ đủ các thứ hàng Bombay, hàng Nhựt-bổn v v... Khăn đội đầu rút và ... nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ các thứ màu nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Bánh hộp biscuits "Kim-Thời" của bổn-hiệu chế-tạo chẳng khác nào biscuits melanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn-hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Ở Bắc-kỳ có bán ở hiệu Quảng-vạn-Thành Nội-hóa N· 120 P... Haiphong, giá mỗi hộp là 0$80.

Bổn-hiệu buôn ... chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa xin viết thơ thương-nghị.

TÂN-LỢI

138-140, Bd Tổng-đốc Phương Cholon

THUỐC CAI NHA PHIẾN

VĂN MINH

Uống vào người rất khỏe, ... tuần, nhẹ thời tuần lễ, là hết bịnh nghiện, nếu không bỏ được thời trả lại tiền. Khi mua có giấy cam đoan, lúc mua phải nói rõ ăn nhiều hay ít, có tật bệnh chi không, người yếu hay khỏe, để tôi chế thuốc cho hợp với bệnh, gửi cách lãnh hóa giao ngân, vì chủ nhân trước cũng vui chơi, sau thành nghiện thật tới 20 năm, công việc trễ nải, nghĩ tới rất phiền, nên mới gia công nghiên cứu đông ty y học được thứ thuốc cai để chữa lấy mình cho khỏi a phiến ám ảnh, khi cai được thấy dễ dàng, bệnh tật tỉnh không, ăn ngủ điều hòa làm việc mạnh khỏe, ngài nào muốn trừ bệnh nghiện thời nên viết thơ cho tôi kể bệnh minh bạch theo nói ở trên, để tôi chế thuốc gởi đủ bỏ ... còn ngài nào không có bệnh cai, duy có bệnh nghiện thời mua ở các đại lý của bản hiệu cũng vậy, hút nhẹ dùng hết độ 2, 3 đồng, nặng ... cực nặng gấp ... tùy bệnh, ... hạng nhứt ... hạng nhì ... hạng ba ... 1$ ... Monsieur *Trần đắc Sở* dit *Tam tỉnh, phố mua Hồ, số 38 Hanoi. Đại-lý* Trung kỳ thương cục, số 100, phố Gia-Long Hue. Tiệm Đông-kinh ở Dalat Lê-nam Hưng ở Phan-thiết. Nguyễn-văn-Ngân thái nguyên, Saigon. Long xuyên Vĩnh-hiệp Phát ở Mỹ-phước đều có bán cả. Cần mỗi tỉnh một nhà Đại lý

MUỐN CHO NÒI-GIỐNG HÙNG CƯỜNG, TINH-THẦN ĐẦY ĐỦ, không gì bằng:

THUỐC ĐẠI BỔ TINH THẦN

của hiệu THẦN TIÊN

CHUYÊN *trị thận hư, tinh khí không vững, tinh ít tinh loảng, suy nghĩ nhiều, tinh thần kém yếu, ăn chơi quá, khí lực mỏi mệt; giá mỗi lọ 1$00.*

MÔN THUỐC THẦN TIÊN *còn có nhiều thứ thuốc khác nữa, các ngài cần dùng, hay muốn làm đại lý, xin viết thơ về lấy quyển mục hàng, thơ và mandat gởi cho:*

NGUYỄN-XUÂN-DƯƠNG 123 phố Khách Namdinh

Tổng đại lý: ... Hanoi. Trung-kỳ thương cục Huế

BẮC-NINH

Bệnh quỷ đá có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc LẬU, hay TIM-LA, hay LẬU nhập CỐT nghĩa là khỏi rồi hễ trong người nhọc mệt thức đêm uống rượu thì sáng có mủ, hay trong thịt nó buồn như kiến, hay cần cái nhốt một cái, xem đã có mủ vì các vi-trùng GONO-COQUE nó ăn vào trong xương, trong máu, hễ trở giời thì như vậy, bệnh này rất nguy hiểm và chuyền nhiễm, nếu để cho lên BÀ thì người ấy mắc bệnh đau GIÀ-CON (Métrite) khí hư, huyết bạch, băng huyết v. v, thì sinh đẻ rất hiếm, nếu đẻ con thì hay hỏng mắt, còn TIM-LA nhập CỐT, ngoài khỏi như trong máu trơn, xương còn vi-trùng SPIROCHETE DE SCHANDINE cho nên trở giời hay sốt, đức đầu, đau mình, đầu ... đầu xuống, chân tay mỏi mệt, các cái nọc này nó chuyền-nhiễm rất là nguy hiểm, vì thế cho nên ta nhiều người đẻ rồi, đẻ ra bùi ra bọc, đẻ con thiếu cái nọ, thiếu cái kia, ta cho là đồ quấy ngộ, vì cái nọc này nó chuyền-nhiễm sang tự lúc thụ thai, nếu mắc bệnh không tìm được thứ thuốc thần hiệu này thì các nọc ấy nó chuyền nhiễm sang mấy mươi đời, như cha sang đến cháu chắt v. v, vì thế nhiều người thử không có bệnh gì xem máu thì trong có vi-trùng TIM LA, còn như bệnh HỜ LOÉN (Chancre-mou), bệnh này nó cũng có vi trùng BACILLE DE DUCREY, các vi-trùng này nó cũng ăn vào trong xương, trong máu, nó cũng nguy hiểm như TIM-LA, bệnh này cũng có nhiều người thiệt hại đến thân thể, vậy các ngài mắc phải các bệnh này dù nặng, hay bệnh nhập CỐT mấy mươi năm, hay mới mắc phải, thì lập tức dùng ngay thuốc HIỆU HOÀNG-VĂN-ẤP, số nhà 67 phố Ninh-xá Bắc-ninh (Tonkin), thế nào cũng phải mau khỏi, và rút hết nọc, người có bệnh uống thuốc vẫn đi lại làm ăn như thường, khỏi bao giờ không biết, thực thế vậy, nếu đàn BÀ có thai uống cũng được không hại gì cả, thuốc LẬU 1p00, TIM-LA 2p00, thuốc CHANCRE-MOU cả uống và bôi 2p00, ĐẠI-LÝ LÊ-NAM-HƯNG commerçant Rue de Gia-long à PHAN-THIẾT, PHÚC HÀ 87 Rue des Médicaments (Phố Hàng-Bồ) và HANOI HỒ-VĂN-CHIÊU ... Vinh xuân hiệu commerçant của Tây à QUẢNG-NGÃI, Lưu-thành-Tạp Hàng-phố Công-bơ à Longxuyên Cochinchine, nếu ngài muốn mua thì gửi cho một ít tiền trước cho bản hiệu gửi ... ngài nào muốn làm đại-lý xin viết thơ về bản-hiệu.

Tam-Kỳ: ĐỒNG-BÀO CHÚ Ý !!

NGƯỜI MAY MỚI GẶP THUỐC HAY?

Lạo-nhơn-Đường Hocmôn Gia-định

NAM-KỲ THANH CÔNG BẮC THÀNH-DƯỢC

1) THẦN-HIỆU TÊ BẠI HOÀN, chủ trị các chứng phong tê bại xuội nước mỗi hoặc sáng hậu tê sưng rất thần hiệu: mỗi hộp giá 1p.20

2) ĐIỀU KINH BẠCH ĐÁI HOÀN, là thuốc bổ huyết điều kinh và trừ BẠCH ĐÁI HẠ đau bụng xót ruột, xây xẩm đều trừ được hết hễ uống vào thì dặng khỏe mạnh: mỗi hộp giá 1p.00

3) SỈ LAO BỔ TẠNG HOÀN, là thuốc bổ lao qui ông, qui thầy, qui học-sanh làm việc mệt mỏi bổ tinh thần rất hiệu nghiệm bổ phổi trừ ho lao giải trí não, là thánh dược, mỗi hộp giá 1p.00.

4) NGŨ LÂM BẠCH TRƯỢC TÁN, chuyên trị về chứng đau lậu-kim thời hoặc lâu, hoặc mau, uống thì trừ hết (chỉ mủ hoặc trược dọc, tánh thuốc ôn hòa dễ uống, 12 bao: 2p.00

(4-4) DƯƠNG MAI SANG ĐỘC HOÀN, trị các chứng PHONG-TÌNH DƯƠNG-MAI CÓ GHẺ, SANG ĐỘC PHÁT SƯNG HỘT XOÀI hoặc cốt khí còn ẩn trong mạch-máu hoặc chưa trổ ra hoặc âm-ỷ nhức đầu hoặc LẬU ĐỘC và nhiệt độc đều trị đặng tất cả, bịnh nhẹ uống 10 bao, nặng uống 15 bao tuyệt độc khỏi trừ căn; (giữ được vệ-sanh) KHÔNG HẠI SANH DỤC thứ thuốc bổn hiệu mới tìm đặng là phương thuốc thánh hai số 4-4, 12 bao cachet giá .... 3p.00.

5) HÓA ĐÀM CHỈ KHÁI TÁN, trị các chứng ho phong ho đàm (HO NHIỆT) Ho ban trái mụt trong cổ hoặc ngứa cổ v. v... 12 bao giá... 1p.00.

5-5 THUỐC HO HOÀN trị ho huyết ho sản-hậu, hoặc già-cả ho mệt, ăn ngủ thất thường, mỗi hộp 12 hoàn 1p.00

6) BỒ TÁ THUẬN QUYÊN TÊ, nhản ĐỒNG-HỒ-TREO, trừ đặng cái giống độc ở trong bụng chói nước bịnh hậu đau bụng lâu năm xổ không phạt tì-vị xổ khỏe không đau bụng khỏi cữ kiêng, 12 bao 2p.00.

7) THANH NHIỆT GIẢI-BAN-TÁN, trị các chứng BAN CHẰN nội nhiệt, bịnh hậu da vàng, con nít ĐỔ MỒ HÔI ĐẦU hoặc CAM TÍCH bụng lớn, 12 bao: 1p.00

8) ĐOAN DƯƠNG CẤP-CỨU HOÀN, chế ngày mồng năm tháng năm gấp trị các chứng, nhứt là trị bịnh thời khí, dịch khí, cảm mạo thương hàn đi đường đem theo bộ thân thật là LINH-ĐƠN; mỗi hộp 30 hoàn giá 1,p50.

BẮC THÀNH DƯỢC CỦA BỔN HIỆU KHÔNG TỰ KHOE;

Đồng bào anh em chị em cũng đã biết rõ là BẮC THÀNH DƯỢC đã có giấy chứng-nghiệm và được tam kỳ hoan nghinh;

Ở xa muốn mua thuốc thơ hoặc mandat thì đề ngay:

Monsieur TRƯƠNG MINH Y

Directeur TẠO NHƠN ĐƯỜNG

N· 4 Rue de la Gare à HOCMON Gia-định

MỚI CHẾ RA

Các ngài mua giầy nên chú ý!

Bản hiệu mới chế ra kiểu giầy này bằng vải trắng, đế bằn Crêpe Anglaise giá bán nhứt định 2$75 một đôi, ai muốn mua buôn xin mau mau gửi thơ thương lượng, thứ giầy này dùng đi đường xa vừa nhẹ nhàng vừa lịch sự mà êm ái, và nhất là dùng để chơi TENNIS thời tiện lắm.

Bản hiệu lại mới có Catalogue đẹp nhất Đông-Dương, xin viết thơ lấy ngay kẻo hết, mà từ nay giầy sẽ đóng hộp như tây vậy.

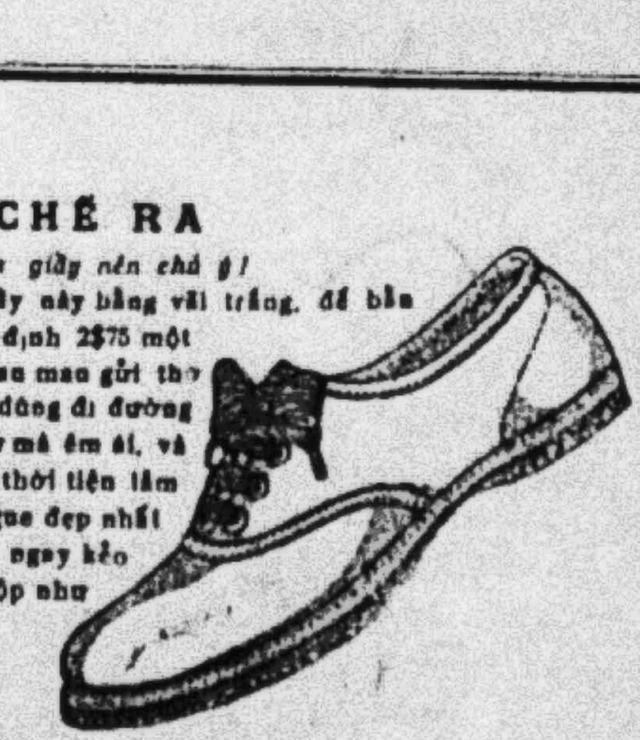

AN-THÀNH

37 Phố Hàng Đào — HANOI

Mua hàng không đợi tiền bản hiệu không gửi hàng

Imprimerie TIẾNG-DÂN, HUẾ

Directeur gérant HUỲNH-THÚC-KHÁNG